

CLASS 7

5. Moral and ethical implications, imperatives, and questions from a Jewish perspective

A. Should we be concerned about providing a plentiful and safe world for our children?

1) Midrash Vayikra Rabbah (25:5)

אֲדָרְיָנוּס שְׁחִיק טְמִיא הָהָ עֶבֶר בְּאֵלִין שְׁבִילֵיא דְּטַבְרִיא וְחָמָא חַד גְּבַר סַב קָאִים וְחָצִיב
חֲצוּבָן לְמַנְצָב נְצִיבִין, אָמַר לִיה סָבָא סָבָא אִי קְרָצְתָּ לָא חֲשַׁבְתָּ, אָמַר לִיה קְרִיצַת
וְחֲשִׁיבְתָּ, וּמָה דְּהֵנִי לְמָרִי שְׁמִיא עֲבִיד, אָמַר לִיה בְּחִיָּד סָבָא בְּרַ כְּמָה שְׁנִין אֶתְ יוֹמָא
דִּין, אָמַר לִיה בְּרַ מָאָה שְׁנִין, אָמַר לִיה וְאֶתְ בְּרַ מָאָה שְׁנִין וְקָאִים וְחָצִיב חֲצוּבִין לְמַנְצָב
נְצִיבִין, סָבַר דְּאֶתְ אָכִיל מְנָהוֹן, אָמַר לִיה אִין זְכִיתְ אָכְלִית, וְאִם לָאוּ כְּשָׁם שְׁיָגְעוּ לִי
אֲבָהָתִי, כִּךְ אֲנִי יָגַע לְבָנִי.

Hadrian (the Roman emperor), cursed be he, was walking in the streets of Tiberias, and he saw an old man digging in the earth in order to plant young fig trees.

Adrianus said to him, “How old are you?”

The old man said, “I am 100 years old.”

Adrianus said, “You are 100 years old and you are digging in order to plant saplings? Do you really think you are going to eat their fruits?”

The old man said, “My master, the king, I am planting, for if I merit [to live long enough] I will eat from the fruits of my plantings, and if not – then just as my fathers toiled for me so that I should have food to eat, so too I toil for the sake of my children.”

Commentary of Yefeh Toar on the Midrash

אנדריאנוס שחיק טמיא כו'. המעשה הזה בא ללמוד לנו כי גם בימי הזקנה טוב לאדם לנטוע עצי מאכל אף כי אין תקוה לנפשו כי יאכל מהם אבל הוא צריך להכין לדור הבא כאשר דור העבר הכין לפניו.

“Hadrian, cursed be he....” This incident comes to teach us that even in old age, it is good for a person to plant fruit trees, even though he has no hope that he will eat from them. Rather, he must prepare for the next generation, just as the previous generation prepared before him.

2) Gemara, Ta’anis 23a

בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים אמר מי איכא דניים שבעין שנין בחלמא יומא חד הוה אול באורחא חזייה ליהווא גברא דהוה נטע חרובא אמר ליה האי עד כמה שנין טעין אמר ליה עד שבעין שנין אמר ליה פשיטא לך דחייית שבעין שנין אמר ליה (ו) האי [גברא] עלמא בחרובא אשכחתיה כי היכי דשתלי לי אבהתי שתלי נמי לבראי יתיב קא כריך ריפתא אתא ליה שינתא נים אהדרא ליה משוניתא איכסי מעינא ונים שבעין

One day he (Choni) was walking on the road. He saw a certain person who was planting a carob tree.

Choni said to him, “How long does it take this tree to bear fruit?”

The man said to Choni, “It takes 70 years.”

Choni said to him, "Is it so obvious to you that you are going to live for another 70 years?!"

The man said to Choni, "When I came into the world, I found full-grown carob trees. Just as my fathers planted for me, I am also planting for my children."

3) Midrash, Yalkut Shimoni 615:3

... אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל אף על פי שתמצאו אותה מלאה כל טוב לא תאמרו נשב ולא נטע אלא כשם שנטעו אחרים לכם כך היו נוטעים לבניכם לכך נאמר כי תבואו אל הארץ ונטעתם.

The Holy One, blessed is He, said to the Jewish people: Even though you will find the land filled with plenty, do not say, "We will rest and not plant." Rather, just as others planted for you, so you shall plant for your children. For this reason the verse (Vayika 19:23) says, "When you come to the land and you will plant fruit-trees..."

B. Is there a basis to claim: "I'm just one person; I won't really make a difference in the world"?

שו"ת צפנת פענח סימן ע"ה

ה) בשו"ת צ"פ (ווארשא"נ. י.) סימן עה: ע"ד מ"ש מדין שנים שעשאו, ככר האדרכתי בזה בחיבורי דנ"מ מהו החיוב, אם על הפועל או על הפעולה שנעשה על ידו, וגבי פועל דק אחד, והפעולה גם שנים, וגבי נפשות קי"ל דגם מצמצם חייב, כמבואר סנהדרין עג, ובשבת קכ, גרמא פטור, וכ"כ בזה בחי' במ"ש הרמב"ם בהל' כלאים פ"ט ה"ג, ודש"י סנהדרין, וזבחים קת, ופסחים פה, ומנחות ס, ועיין בדמב"ם בהל' רוצח פ"ד ה"ו דמפרש שם הך דסנהדרין דף פ, שנים שיצא חץ כו' כה"ג ששניהם דרכו בחץ, ע"כ. (ראה לעיל סי' ד בענין דציחה). וראה במכתבי תורה מכתב דלא, וצ"פ מכות עמ' לד אות לו"ז. ושם עמ' עא מצ"פ קונטרס השלמה לח"ד צד 12, אם יש לחייב שתים על עבירה אחת, ע"ש לכמה דברים, ובצ"פ מכות עמ' סט, היכא דהחיוב הוא על הפעולה או אם סייע ע"י איזה מעשה חייב וכו'.

שו"ת אגרות משה חושן משפט ב' סימן יח
(See above, Class 6)

C. Personal enrichment

1) Three basic categories of Mitzvot:

A) בין אדם למקום – *Bein Adam la'Makom*

B) בין אדם לחבירו – *Bein Adam la'Chavero*

Mishnah, Yoma 8:9

עבירות שבין אדם למקום, יום הכפורים מכפר.
עבירות שבין אדם לחבירו, אין יום הכפורים מכפר, עד שירצה את
חברו....

Sins between man and God: Yom Kippur atones for.

Sins between man and his fellow man: Yom Kippur does not atone for them until he has appeased his fellow man....

C) בין אדם לעצמו – *Bein Adam la'Atzmo*

Aruch la'Ner to Makkos 24a

והנה פרט מיכה ג' דברים נגד ג' מיני מצוות: שבין אדם למקום, בין אדם לחבירו, ובין אדם לעצמו. נגד לעצמו אמר עשות משפט, שישקול כל מעשיו שיהיו במשפט ושלא יהיה עול בכפו. ונגד בינו לחבירו אמר ואהבת חסד, שהוא גמילות חסדים שבין אדם לחבירו. ונגד בינו לקונו אמר והצנע לכת...

[The prophet] Michah (6:8) lists three elements in accordance with three types of Mitzvot: Mitzvot between man and God, Mitzvot between man and his fellow man, and Mitzvot between man and himself. Regarding Mitzvot between man and himself, the prophet says, "Perform justice," meaning that one should measure his actions to ensure that they are wholesome. Regarding interpersonal Mitzvot, he states the requirement, "and you shall love acts of kindness." Regarding Mitzvot between man and his Creator, he says that one should "walk humbly with God."

2) *Hakaras ha'Tov* – Gratitude

A) Shemos 7:19 and Rashi there

ויאמר ה' אל משה אומר אל אהרן קח מטף ונטה ידך על מימי מצרים על נהרותם על יאריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם ויהיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים.

God said to Moshe: Say to Aharon, "Take your staff and stretch forth your hand over the waters of Egypt, over their rivers, over their canals, over their swamps, and over all their bodies of water, and they will become blood, and there will be blood throughout the entire land of Egypt, even in wood and in stone."

רש"י: אמר אל אהרן. לפי שהגן היאור על משה כשנשלח לתוכו, לפיכך לא לקה על ידו לא בדם ולא בצפרדעים, ולקח על ידי אהרן.

Rashi: "Say to Aharon." Since the Nile River protected Moshe when he was cast into it (as a baby), it therefore was not to be hit by him, neither for the plague of blood nor for the plague of frogs, but rather it was to be hit by Aharon.

B) Gemara, Bava Kama 92b, and Midrash (Bamidbar Rabbah 22:4)

"בירא דשתית מיניה לא תשדי ביה קלא"
"The well from which you drank, cast not a stone into it."

C) Me'iri to Bava Kama 92b

... ראוי להזהר בזה תכלית האזהרה במה שנתכבד בו ונשתמש בו שלא יהרהר לבזותו כלל וכל העושה כן יורה על פחיתות מדה וסיגנון טבע פחות ונמאס דרך צחות אמרו בירא דשתית מניה לא תשדי ביה קלא.

... It is especially proper to be careful, with the utmost caution, not to even think about degrading, in any way whatsoever, any [even inanimate] object through which one was honored or from which one benefited. Anyone who does so reveals the deficiency of his character and the nature of his personality as being lowly and loathsome.

3) *V'Ahavta l'Rei'acha Kamocha* (Vayikra 18:19) – Caring for other people

4) Mishnah, Avos 5:22

הפך בה והפך בה דכולה בה. Delve into it and delve into it, for all is in it.

Resources for additional research:

Recycling in Halachah (Hebrew), 2006. Rabbi Yosef Bechhofer, in *Techumin* journal, published by the Zomet Institute for Halachah and Technology.
Available at: https://www.zomet.org.il/?CategoryID=264&ArticleID=256#_Toc175450235

An Anthology of Essays and Halachos on the Topics of: Protection of the Quality of the Environment and the Prohibition of "Bal Tashchis" (Hebrew). Rabbi Yoel Schwartz.
Available at:
<https://tablet.otzar.org/#/b/625784/p/6/t/1666080900991/fs/0/start/0/end/0/c>

Solar Energy and the Repair of the World (English, translated from Yiddish), 1981. Public lecture of Rabbi Menachem Mendel Schneerson.

Original lecture available at:

https://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/865890/jewish/Solar-Energy.htm

Translation available at:

https://www.chabad.org/therebbe/article_cdo/aid/4423433/jewish/Solar-Energy-and-the-Repair-of-the-World.htm

Kuntres Bal Tashchit (Hebrew; 208 pages), 2013. Rabbi Yosef David Cohen.

Available at: <https://hebrewbooks.org/pdfpager.aspx?req=53213>

List of commentaries cited in this lecture series (in chronological order):

Rambam. Rabbeinu Moshe ben Maimon (1138-1204).

Ramban. Rabbeinu Moshe ben Nachman (1194-1270).

Sefer Mitzvos ha'Gadol (pub. 1247). Rabbeinu Moshe ben Yaakov of Coucy (1200-1260), France.

Me'iri. Comprehensive Halachic-style commentary on all of Talmud. Menachem ben Shlomo Me'iri (1249-1315), Spain.

Chizkuni (1240). Commentary on the Torah, by Rabbeinu Chizkiyah ben Manoach (1250-1310), France.

Rabbeinu Bachye. Rabbeinu Bachye ben Asher ibn Chalawah (1255–1340), Spain.

Sefer ha'Chinuch (pub. late 1200's, Spain). (Authorship subject to doubt.)

Maharal. Rabbi Yehudah Loew ben Betzalel (1520-1609), Prague.

Yefeh Toar. Commentary on the Midrash. Rabbi Shmuel Yafeh Ashkenazy (1525-1595) of Constantinople.

Kli Yakar (pub. 1602). Commentary on the Torah, by Rabbi Shlomo Ephraim ben Aaron Luntschitz (1550–1619).

Aruch la'Ner. A brilliant commentary on Gemara, by Rabbi Yaakov Ettlinger (a teacher of Rabbi Samson Rafael Hirsh) (1798-1871), Germany.

Rabbi Samson Rafael Hirsh (1808-1888), Germany.

Rabbi Yaakov Zvi Macklenburg (author of *Ha'Kesav voha'Kabbalah*, commentary on the Torah) (1785-1865).

Torah Lishmah. Halachic responsa by Rabbi Yosef Chaim of Baghdad (1835-1909), also known as the Ben Ish Chai, a great Sephardic authority on Halachah, Talmud, and Kabbalah.

Tzafnas Pane'ach. The response and writings of Rabbi Yosef Rosen, the "Rogatchover Gaon" (1858-1936), considered to have been the foremost genius of his time.

Igros Moshe. Halachic responsa by Rabbi Moshe Feinstein (1895-1986), one of the great Halachic authorities of our times.

Tzitz Eliezer. Halachic responsa by Rabbi Eliezer Yehuda Waldenburg (1915-2006), one of the great Halachic authorities of our times.

Shevet ha'Levi. Halachic responsa by Rabbi Shmuel ha'Levi Vosner (1913-2015), one of the great Halachic authorities of our times.